

Procedura reagowania w szkole w sytuacji ujawnienia cyberprzemocy

Jednym z najważniejszych zadań szkoły jest zapewnienie uczniom bezpieczeństwa. Ujawnienie zjawiska cyberprzemocy wymaga podjęcia w szkole określonych działań interwencyjnych.

Cyberprzemoc to inaczej przemoc z użyciem mediów elektronicznych – przede wszystkim Internetu i telefonów komórkowych. Do działań określanych jako cyberprzemoc zalicza się m.in:

1. Wyzywanie, straszenie poniżanie kogoś w Internecie lub przy użyciu telefonu,
2. Robienie komuś zdjęć lub rejestrowanie filmów bez jego wiedzy i zgody,
3. Publikowanie w Internecie lub rozesyłanie telefonem zdjęć, filmów lub tekstów, które kogoś obrażają lub ośmieszają,
4. Podszywanie się pod kogoś w sieci.

Postanowienia ogólne:

1. Szkoła prowadzi działania profilaktyczne uświadamiające całej społeczności szkolnej (uczniom, rodzicom, nauczycielom i innym pracownikom szkoły) zasady korzystania i zagrożenia płynące z użytkowania różnych technologii komunikacyjnych.
2. W szkole podejmuje się interwencję w każdym przypadku ujawnienia lub podejrzenia cyberprzemocy.
3. Niniejsze procedury zawierają zasady postępowania nauczycieli i innych pracowników szkoły w sytuacji podejrzenia lub ujawnienia cyberprzemocy.
4. Procedury reagowania na cyberprzemoc w szkole dotyczą zachowań i działań wobec:

- ofiary
- sprawcy
- świadka

1. Ujawnienie przypadku cyberprzemocy

Osobą zgłaszającą fakt prześladowania może być poszkodowany uczeń, jego rodzice, inni uczniowie- świadkowie zdarzenia, nauczyciele, inni pracownicy szkoły. Procedura interwencyjna obejmuje:

- udzielenie wsparcia ofierze przemocy
- zabezpieczenie dowodów i ustalenie okoliczności zdarzenia (rodzaj materiału, sposób rozpowszechniania, ustalenie sprawcy, świadków zdarzenia)

- wyciągnięcie konsekwencji wobec sprawcy przemocy oraz praca nad zmianą postawy ucznia

2. Ustalenie okoliczności zdarzenia

Wszystkie przypadki przemocy z wykorzystaniem mediów elektronicznych powinny zostać dokładnie zbadane, zarejestrowane i udokumentowane.

2.1. Jeśli wiedzę o zdarzeniu posiada nauczyciel niebędący wychowawcą, powinien przekazać informację wychowawcy klasy, który informuje o fakcie pedagoga szkolnego i dyrektora.

2.2. Pedagog szkolny i dyrektor wspólnie z wychowawcą klasy dokonują analizy zdarzenia i planują dalsze postępowanie.

2.3. Należy ustalić okoliczności zdarzenia i ewentualnych świadków.

3. Zabezpieczenie dowodów

3.1. Wszelkie dowody cyberprzemocy powinny zostać zabezpieczone i zarejestrowane. Należy zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz, jeśli to możliwe, dane nadawcy (nazwę użytkownika, adres e-mail, numer telefonu komórkowego) lub adres strony WWW, na której pojawiły się obraźliwe treści czy profil.

3.2. Wychowawca i pedagog szkolny przy pomocy nauczyciela informatyki zabezpieczają dowody cyberprzemocy.

3.3. Zapoznanie się z materiałem dowodowym przez osoby zaangażowane w sprawę: dyrektor, pedagog szkolny, rodzice.

Sposoby zarejestrowania dowodów cyberprzemocy

Wychowawca, i pedagog szkolny przy pomocy nauczyciela informatyki rejestrują dowody cyberprzemocy w następujący sposób:

•Telefon komórkowy

Nie kasować wiadomości. Zapisać w pamięci wszystkie tekstowe, jak i nagrane na pocztę głosową w pamięci telefonu. Zrobić screen wiadomości tekstowych.

•Komunikatory

Niektóre serwisy pozwalają na zapisywanie rozmów. Należy skopiować rozmowę, wkleić do dokumentu Word (lub innego edytora tekstu), zapisać i wydrukować.

•Strony serwisów społecznościowych, WWW

Aby zachować kopię materiału, który widać na ekranie należy wcisnąć jednocześnie klawisze Control i Print Screen, a następnie wykonać operację „Wklej” w dokumencie Word.

•Czat

Podobnie jak w przypadku stron WWW, aby zachować kopię materiału, który widać na ekranie, wcisnąć klawisze Control i Print Screen, a następnie wykonać operację „Wklej” w dokumencie Word. Można również wydrukować stronę.

•E-mail

Wydrukować wiadomość. Zachować całość wiadomości, a nie tylko sam tekst, ponieważ zawiera informację o jej pochodzeniu.

4. Działania gdy sprawca cyberprzemocy nie jest znany

4.1. Gdy sprawca cyberprzemocy nie jest znany, wychowawca lub pedagog szkolny skontaktuje się z dostawcą usługi w celu usunięcia z sieci kompromitujących lub krzywdzących materiałów. Do podjęcia takiego działania zobowiązuje administratora serwisu art. 14 Ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną.

4.2. Szkoła powiadamia policję lub sąd rodzinny

5. Działania gdy sprawcą cyberprzemocy jest uczeń szkoły

5.1. Pedagog szkolny przeprowadza rozmowę z uczniem-sprawcą o jego zachowaniu, której celem jest ustalenie okoliczności zajścia, wspólne zastanowienie się nad jego przyczynami i poszukiwanie rozwiązania sytuacji konfliktowej. Uczeń powinien otrzymać jasny i zdecydowany komunikat o tym, że szkoła nie akceptuje żadnych form przemocy. Należy omówić z uczniem skutki jego postępowania i poinformować o konsekwencjach zgodnych z zapisami w Statucie szkoły, które zostaną wobec niego zastosowane.

5.2. Uczeń zostaje zobowiązany do zaprzestania swojego działania i usunięcia z sieci szkodliwych materiałów.

5.3. Nie konfrontować sprawcy i ofiary cyberprzemocy.

5.4. Pedagog szkolny powiadamia rodziców sprawcy i omawia z nimi zachowanie dziecka. Rodzice powinni zostać poinformowani o przebiegu zdarzenia i zapoznania z materiałem dowodowym, a także z decyzją w sprawie dalszego postępowania i podjętych przez szkołę środkach dyscyplinarnych wobec ich dziecka. Wspólnie z rodzicami opracować projekt kontraktu dla dziecka, określającego zobowiązanie ucznia, rodziców i przedstawiciela szkoły ora konsekwencje nieprzestrzegania przyjętych wymagań i terminy realizacji zadań zawartych w kontrakcie.

5.5. Objęcie sprawcy opieką psychologiczno-pedagogiczną. Praca z uczniem powinna zmierzać w kierunku pomocy w zrozumieniu konsekwencji swojego zachowania, w zmianie postawy i postępowania ucznia, w tym sposobu korzystania z nowych technologii. Pomoc ta może być udzielana na terenie szkoły. W uzasadnionych przypadkach zaproponować uczniowi (za zgodą rodziców) udział w terapii na terenie poradni psychologiczno-pedagogicznej.

6. Zastosowanie środków dyscyplinarnych wobec sprawcy przemocy

6.1. Wobec sprawcy cyberprzemocy szkoła stosuje kary określone w Statucie Szkoły, takie same, jak w przypadku każdego rodzaju przemocy. Dodatkowo uczeń- sprawca może mieć czasowy zakaz korzystania ze szkolnej pracowni multimedialnej w czasie wolnym lub przynoszenia do szkoły akcesoriów elektronicznych (zgodnie z regulaminem korzystania z telefonów komórkowych lub innych urządzeń elektronicznych). Celem konsekwencji wobec sprawcy jest zatrzymanie przemocy i zapewnienie poczucia bezpieczeństwa poszkodowanemu uczniowi, wzbudzenie refleksji na temat własnego zachowania, zrozumienie krzywdy, jaką spowodował i powstrzymanie przed podobnym zachowaniem w przyszłości.

6.2. Podejmując decyzję o rodzaju kary szkoła bierze pod uwagę:

- rozmiar i rangę szkody – czy materiał został upubliczniony w sposób pozwalający na dotarcie do niego wielu osobom (określa to rozmiar upokorzenia, jakiego doznaje ofiara), czy trudno jest wycofać materiał z sieci.
- czas trwania prześladowania – czy było to długotrwałe działanie, czy pojedynczy incydent’
- świadomość popełnianego czynu- czy działanie było zaplanowane, a sprawca był świadomy, że wyrządza krzywdę innemu uczniowi, jak wiele wysiłku włożył w ukrycie swojej tożsamości
- motywację sprawcy- sprawdzić, czy działanie sprawcy nie było odwetowym w odpowiedzi na uprzednio doświadczone prześladowanie
- rodzaj rozpowszechnianego materiału

7. Działania wobec ofiary przemocy

7.1. Udzielić uczniowi wsparcia emocjonalnego

Podczas rozmowy z uczniem – ofiarą cyberprzemocy należy:

- zapewnić go, że dobrze zrobił, mówiąc o tym co się stało
- wykazać zrozumienie, że jest mu trudno ujawnić to, co go spotkało
- powiedzieć, że nikt nie ma prawa tak się zachować wobec niego
- zapewnić, że szkoła nie toleruje żadnej formy przemocy i zostaną podjęte odpowiednie procedury interwencyjne

7.2. Udzielić porady

Poradzić uczniowi, aby:

- nie utrzymywał kontaktu ze sprawcą, nie odpowiadał na e-maile, telefony, itp.

- nie kasował dowodów: e-maili, SMS-ów, MMS-ów, zdjęć, filmów i przedstawił je osobie dorosłej (pedagog szkolny, wychowawca, rodzic)

- zastanowił się nad zmianą swoich danych kontaktowych w komunikatorach, zmianą adresu e-mail

- jeśli korzysta z komunikatora, to ustawił go tak, żeby nikt spoza listy kontaktów nie mógł się z nim połączyć

7.3. Poinformowanie rodziców poszkodowanego ucznia o problemie, o działaniach szkoły. Pedagog szkolny lub wychowawca przedstawia rodzicom kroki, jakie zostały podjęte w celu wyjaśnienia zdarzenia, a także zaproponować rodzicom i dziecku pomoc specjalisty (psychologa, pedagoga)

7.4. Monitoring

Monitorować sytuację ucznia, sprawdzając, czy nie są wobec niego podejmowane dalsze działania przemocowe bądź odwetowe ze strony sprawcy.

8. Działania wobec świadków zgłaszających zdarzenie

8.1. Świadców zdarzenia uczestniczących w ustalaniu przebiegu zdarzenia należy otoczyć opieką.

8.2. Ważne jest, by w wyniku interwencji nie narazić na zemstę i groźby ze strony sprawcy.

8.3. Pedagog szkolny w trakcie postępowania interwencyjnego powinien wzbudzić zaufanie i poczucie bezpieczeństwa oraz wykazać wobec niego zrozumienie i empatię.

8.4. Niedopuszczalne jest konfrontowanie świadka ze sprawcą.

8.5. Zadbanie o bezpieczeństwo ucznia, nie upublicznianie jego udziału w sprawie.

Sporządzenie dokumentacji z zajęcia

1. Pedagog szkolny zobowiązany jest do sporządzenia notatki służbowej z rozmów ze sprawcą, poszkodowanym, ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia. Notatka powinna zawierać datę i miejsce rozmowy, personalia osób biorących w niej udział i opis ustalonego przebiegu wydarzenia.

2. Jeśli rozmowa przebiegała w obecności świadka (np. wychowawcy), powinien on podpisać notatkę po jej sporządzeniu.

3. Jeśli zostały zabezpieczone dowody cyberprzemocy, należy je również dołączyć do dokumentacji pedagogicznej (wydruki, opis)

Współpraca szkoły z policją i sądem rodzinnym

1. Jeżeli zaistniałego przypadku cyberprzemocy nie można rozwiązać przy użyciu dostępnych w szkole środków wychowawczych sprawę należy skierować do sądu rodzinnego.

2. Jeśli rodzice sprawcy cyberprzemocy odmawiają współpracy lub nie stawiają się na wezwanie do szkoły, a uczeń nie zaniechał dotychczasowego postępowania, dyrektor szkoły powinien pisemnie powiadomić o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny, szczególnie jeśli do szkoły napływają informacje o innych przejawach demoralizacji dziecka

3. Poważne przypadki cyberprzemocy przebiegające z naruszeniem prawa (np. groźby karalne, propozycje seksualne, publikowanie nielegalnych treści itp.) szkoła bezwzględnie zgłasza sprawę na policję. Zgłoszenia dokonuje dyrektor szkoły